

rechts, bij den ander links gericht. Wij meenen, dat over dit functiebegrip discussie te verwachten is en profijtelijk kan zijn. Bezwaren daartegen kunnen de kerkelijke interesse eerst dan prikkelen, wanneer zij concreet worden geformuleerd, onder directe confrontatie met Schrift en belijdenis. Voorts bedenke men, waar de vraag naar gangbare leeringen gesteld is, dat het spreken van een pistische functie bewuste aansluiting zocht en ook wel vond bij dr. Kuiper's spreken over de „pistis“ als functie (Encyclopaedie); dat het begrip is opgenomen in een breed wijsgeerig verband, van de z.g. „wijsbegeerte der wetende“, en dat men derhalve dezen wijsgeerigen opbouw niet losmaken kan, ook in de beoordeeling niet, van wat men bij dr. Kuiper vond.

Voor zoover nu de spreekwijze, die daarbij in geding kwam, n.l. die van een pistische functie, naar rechts en naar links gericht, krachtens synodebesluit in de rapporten van de Amsterdamse deputaten alleen met gangbare meeningen in verband gezet mocht worden, is te dien aanzien ons resultaat, dat zij met de „gangbare meening“ van anderen die opponeeren in zoverre overeenkomt, als ook laatstgenoemde sprak van een algemeen en een bijzonder geloof (fides generalis et specialis). Erkennende, dat geloof verschilt van een pistische functie, meenen wij toch tusschen beide opvattingen parallelie te zien, in zóóverre n.l., als beide spreken van „geloof“ bij ieder mensch; en eveneens dat ze beide op Kuiper teruggaan. Er is evenwel geenerlei aanleiding om het denkproduct van de „fides generalis et specialis“, een voorrangspositie te geven boven de jongere spreekwijze van pistische functie.

En zulks om drie redenen.

In de eerste plaats, omdat óók in dezen geldt, dat gangbare meeningen t e g e l i j k met de niet-gangbare in onderzoek behoren gebracht te worden.

In de tweede plaats, omdat het denkbeeld van algemeen en bijzonder geloof, vastgekoppeld als het is aan de reeds gememoreerde opvatting inzake het „algemeen getuigenis van den Heiligen Geest“, zelf reeds lang vóór dezen in discussie gebracht is, ernstige weerspraak vond en vindt, en geenszins als gangbare meening is aan te merken.

In de derde plaats omdat het begrip der pistische functie, ziet men eenmaal de dingen in wijder verband, op één bepaald punt tegen de gangbare meening der gereformeerde dogmatiek betreffende de „ingeschapen Godskennis“ in geen enkel opzicht strijdt, hetgeen wel het geval is bij de voorgedragen opvatting, inzake algemeen en bijzonder geloof. Laatstgenoemde opvatting immers houdt bij dr. V. Hepp o.m. in, dat vóór het reflexieve denken bij alle menschen door den H. Geest verzekering geschiedt omtrent verscheiden groepen van centrale waarheden, welke als gedachten op te vatten zijn en dus geenszins inhoudloos. Deze meening nu komt in verzet tegen de reeds sedert Voetius e.a. gangbare meening, volgens welke van de ingeschapen Godskennis uitgesloten moet geacht worden, dat zij een eigen inhoud zou hebben. Wie derhalve meent, het leerbegrip der „fides generalis et specialis“ te moeten propageeren, en uit dien hoofde tegen de aanvaarding van dat der pistische functie te moeten opponeeren, late én in kerkelijke én in wetenschappelijke discussies liever elke verwijzing naar gangbare leeringen achterwege. Want inderdaad: hier is nu werkelijk een gangbare leering, ook door Kuiper en Bavinck aanvaard, door hem zelf, ernstig weersproken.

Deze opmerking geven wij ten besluite: zij moge ons gevoelen adstrueeren, nu voor het laatst, dat de kerken verstandig zouden hebben gehandeld, door in alle vraagstukken, maar zeker in dat der gemeene gratie waarin de meeningen zóózeer uiteenloopen, ten eerste: geen gangbare meeningen vóórtijdig te onderstellen, ten tweede: deze nimmer te onttrekken aan onderzoek en toetsing.

Want niet dát deel der kerk, dat nieuwe meeningen voordraagt, maar de kerk zelf in haar geheel blijft altijd te reformeeren.

Non particula ecclesiae, sed ecclesia reformata semper reformanda.

Wij concludeeren:

a) afgezien van de in onze inleiding genoemde kernleer, valt te constateeren: tot gangbare le-

ringen inzake de „algemeene genade“ heeft het voorgelacht het niet gebracht; er was verschuiving in de ideeën, maar die was deels een verschuiving in goede, deels in kwade richting;

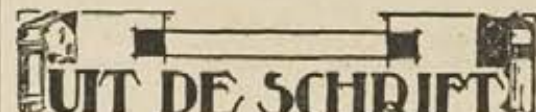
b) hetzelfde geldt voor onzen eigen tijd.

c) aan het besluit der synode van 1936 nopens opvattingen, die in dezen van de gangbare leeringen zouden afwijken, ontbreekt de feitelijke grondslag derhalve, waar immers de bovenbedoelde kernleer door niemand losgelaten of zelfs ook maar verzwakt is;

d) terwille van den ernst der zaak erkennen wij, dat onder de bij sommigen misschien als gangbaar geldende meeningen hier en daar bedenkelijke tendenzen liggen, welke tot zelftoetsing in samenwerking met alle gereformeerde denkers, ook ten behoeve van een zich steeds vernieuwend Schriftbewijs opwekken;

e) in de nieuwere meeningen is uiteraard gelijk ook onder de andere, nog onderling verschil;

f) doch ook een krachtig streven tot een verder indenken van de vragen van het gereformeerde denken en belijden.

SLAAT DAPPER OP DE VLUCHT!

Wanneer zij u dan in deze stad vervolgen,
vliedt in de andere. Matth. 10 : 23.

De laatste bladzij der Heilige Schrift bedreigt de lafaards (de „vreesachtigen“) met het oordeel der eeuwige excommunicatie.

Maar is wat Christus tot zijn twaalf apostelen (vs. 2) blijkens onzen tekst gesproken heeft, daarmee niet in volle tegenspraak? Hun wordt bevolen, de vlucht te nemen. „Als ze in de ééne stad u vervolgen, vlucht dan in de andere“.

Die uitspraak is één van de „cruces“ geworden, d.w.z. één van die bijbelplaatsen, waarmee velen geen raad wisten. En dat dateert niet pas van den laatsten tijd. De eerste christenen hebben het zwaar gehad onder vele systematische vervolgingen. De vraag, of een christen vluchten mocht, kwam dus onophoudelijk in discussie; ook wij zelf hebben in den bezettingstijd met het vraagstuk ons bezig moeten houden. Tertullianus, tegenover hem Athanasius, en vele anderen hebben zich uitvoerig met het vraagstuk bezig gehouden.

Wij voor ons vragen echter niet, of wel dit woord van Christus in overeenstemming is met dat andere op de laatste bladzijde der Schrift. We vragen het niet, omdat we van de overeenstemming der Schriftgedeelten onderling van te voren ons verzekerd plegen te houden: een geloofsvoordeel.

Trouwens, wat wil men hier anders? Wie meent, dat vs. 23 de lafheid niet maar aanbeveelt, doch zelfs beveelt, die bedenke, dat onmiddellijk daarna voorafgaat de belofte: „Wie volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden“. Hoe zou wat zich daarbij aansluit, een bevel tot prijsgeving van „volstandigheid“ kunnen zijn?

Het is bij voorbaat dus ons duidelijk, dat ons vlucht-bevel een opdracht tot dapperheidsbetoon is.

Trouwens, het vluchten als acte van lafheid kan hier niet aangeprezen zijn. De Heiland spreekt hier tot zijn apostelen, die tot de ontrouwe kerk gezonden worden, teneinde haar, vóórdat zij definitief verlaten wordt, alsnog op te roepen tot bekeering. Op dien bekeerings-kruistocht zullen zij vervolgd worden. Maar 't zal voorsnog blijven bij plaatselijke vervolgingen. Er zullen steden zijn, waar men hen achterna rijdt. En wat dan? Moeten zij dan maar den arbeid opgeven? Luidt de opdracht: vlucht dan naar het platteland? Of — houdt u verder stil?

Neen: de opdracht luidt: als de ééne gevaarlijke plek u het verblijf voor actief optreden daar onmogelijk maakt, zoekt dan de andere gevaarlijke plek op. Want de ééne stad werpt u uit, en in de andere kan dat spel van voren af aan weer beginnen. Gij moet die andere stad niet opzoeken om den vervolgingsdaemon speelsch uit te dagen. Neen — maar ge hebt ze te zoeken als de plaats, waar een opdracht te vervullen is, waar werk u wacht. Die steden zijn door Mij u ter visitatie aangewezen, en het zijn er vele — ge zult niet eens de lange lijst kunnen afwerken vóór de volgende openbarings- en heilshistorische ommekeer zal ingetreden zijn (vs. 23, b). En als ge dus uit het feit van de vervolgingen kunt concludeeren, dat ge in de ééne stad zijt gekomen aan het eind van uw werk (want de stadsautoriteiten hebben de macht, en gij gaat

als ongewapenden), welnu, vlucht dan niet in de stilte, en ook niet in de werkeloosheid, maar neemt dan de wijk naar de volgende werkgelegenheid. Dan neemt ge het kruis weer op u. Niet wanneer ge staakt. Het blijft er bij neerleggen? Vlak omgekeerd: met de bijl in de hand, den volgenden boom opzoeken: de bijl worde gelegd aan den wortel van alle boomen. Het Centraale Boschbeheer komt dan er bij te pas om met u af te rekenen.

Gaat dus naar de volgende stad. Naar de naaste locale concentratie van vleeschelijken onwil. Op die manier zult gij in uw werk volharden, en straks niet voor plaatselijke autoriteitjes, doch voor koningen en stadhouders geleid worden (vs. 18) en voor het Sanhedrin.

Hier wordt dus niet „gevlucht“ in de vlucht.

Hier wijkt alleen maar de naar het vleesch ongewapende voor den alzóó gewapende, doch dit, om aanstonds zijn geestelijke wapenen (dat zijn de zijne) te keeren tegen wie in 't wezen der zaak met de vervolgers één zijn. Heeft de ééne stier u omver gesmaakt? En is hij u voorbij gestoven? Dadelijk opstaan, — en den volgenden stier aanpakken.

De wijk nemen voor wie vleeschelijke macht hebben, voordat zij uw mond voor altijd sluiten kunnen, en dan weer dadelijk herbeginnen, dat is de dappere vlucht. Want buiten zullen zijn de lafaards.

K. S.

BERGEN-BELSEN.

*Een klauw van donkerheid en doodaververven.
De heil, die lacht naar hen die sterven
en Satan, zittend op zijn troon! —*

*Christus, Die boort door duisternis en sterven
Zijn blikken in de ziel van hen, die erven
eeuwige koninkrijken tot een woön. —*

*Een mensch, door Gods ontfermingen gebroken,
valt uit den doodsnacht en het hellestoken
in d' armen van Gods eeuwigen Zoon! —*

BERENDIEN MEIJER—SCHUILING.

EEN DEBATERSHANDIGHEIDJE.

In „Gereformeerd Weekblad“ van 18 Jan. j.l. zet Prof. Ridderbos Sr. echter zijn bespreking van wat ik zeg omtrent de tweede uitspraak der Synode van Aug. 1945 voort. Hij schrijft dan o.m. „De Schrift zelf onderscheidt tusschen „kinderen des vleesch“ en „kinderen der belofte“. Ik wees er op, dat het hiertegenover niet kan baten, of Prof. Greijdanus al tracht aan te toonen, dat zulk een tweërlei in-zijn in het verbond een ongerijmdheid is. Als de Schrift het ons duidelijk leert, dan is daarmede voor ons reeds uitgemaakt, dat die rede-neeringen niet deugen en, schoon onbedoeld, feitelijk zijn een rationalistisch critiseeren van de leer der Schrift zelve.“

Laat me hierop antwoorden, dat Prof. Ridderbos Sr. het ook hier weer mis heeft. De Heilige Schrift leert niet duidelijk een tweërlei in-zijn in het verbond, en leert dit niet alleen niet duidelijk. Maar leert dat in het geheel niet, ook niet met wat Prof. Ridderbos hier schrijft. Dat is slechts theoretische constructie van Prof. Ridderbos Sr. e.a., die echter tegen de leer der Heilige Schrift ingaat, en die, wat de Heilige Schrift van het behooren tot het verbond of in-zijn in het verbond werkelijk leert, eigenlijk van alle kracht zoowel tot troost, als tot waarschuwing, berooft.

De Heilige Schrift leert wel, dat niet alle bondelingen het eeuwig heil van het verbond deelachtig worden. En dat het hierbij toegaat naar Gods eeuwigen raad. En dat wie dat heil eeuwig komen te genieten, dat deelachtig worden naar Gods eeuwige verkiezing en door de genadige werking Zijns Heiligen Geestes.

Maar zij leert ook, dat wie der bondelingen, dat heil niet deelachtig worden, het eeuwig komen te missen omdat zij dat niet achten, maar verworpen, Joh. 1:11; Hand. 13:46; Hebr. 6:6; 12:16—17; II Petr. 2:1 e.a., en dat het ook hierbij alles toegaat naar Gods raad, Matth. 18:7; I Petr. 2:8.

Maar dat is heel wat anders, en geeft heel wat andere voorstellingen, bevat heel wat andere consequenties, dan dat rationalistische gepraat van uitwendig en inwendig verbond, van uitwendige en inwendige zijde van het verbond, van tweërlei in-zijn in het verbond. Van al dat geredeneer weet de Heilige Schrift niets af, dat is maar dwaas menschengepraat, dat zich niet houdt aan de leer der

Heilige krachten en gemeen.

Niet critiseer Heilige!

Is dat?

Zeer!

Dat!

Dat!

in dit!

wraak!

anderen!

Maar!

eeuwig!

Lees!

Uw dop!

laten v!

dezen v!

spreken!

VRIJGEWERK

In dit

onze les

Groning

hoe de r

Vonken

lingsver

tegenove

handen!

te Amst

metho

schoeld

landse J

„gemeen

ligt thar

Vrije

Verbu

nazi-proj

in de ku

geknot,

heidsleu

noemden

houden,

krant he

toonon!

jegend,

over het

uw zelf

pronome

bogen al

wijs gen

zoo voor

Helias

zins als

een heel

de „nie

pel ook,

droten n

En zo

milita

vaart de

prompt a

Vaart.

Nu wi

allen ver

weten fe

vereenig

dit nieuw

Harde

Maar b

1): dat

G.G. de

kend. He

de kwest

orde kom

de weer,

goed mo

die vigila

te zeggen

er staat.

der in

manne

onder de

meer l

't klinkt

manne

doodleuk

nadat dan

zeggen

heeft me

wat meer

aangebro

van de i

en planne

Hoe sta

tegenover

Ongeveer

president

eenheids-

N. J. G.

van de

waakzaam

leg met

ht dan niet in de
erkeloosheid,
de volgende werk-
kruis weer op u.
ijlde er bij neerleg-
de bij in de hand,
de bij worde ge-
oomen. Het Cen-
er bij te pas om

ad. Naar de naaste
lijken onwil. Op die
pharden, en straks
riteitjes, doch voor
ra geleid worden
irin.

it" in de vlucht.
ar het vleesch on-
vappende, doch dit,
ke wapenen (dat
n wie in 't wezen
zijn. Heeft de ééne
u voorbij gesto-
nen volgende stier

leeschelijke macht
voor altijd sluiten
er-beginnen, dat is
en zullen zijn de

K. S.

doodsverderven.

sterven

!

ernis en sterven

die erven

voón.

vingen gebroken,

hellestoken

Zoon!

ER—SCHUILING.

LEVEN

EIDJE.

an 18 Jan. j.l. zet
i bespreking van
praak der Synode
ift dan o.m. „De
en „kinderen des
te“. Ik wees er op,
baten, of Prof.
nen, dat zulk een
een ongerijmdheid
lijk leert, dan is
aakt, dat die rede-
onbedoeld, feitelijk
n van de leer der

at Prof. Ridderbos
De Heilige Schrift
in-zijn in het ver-
et duidelijk. Maar
niet met wat Prof.
echts theoretische
Sr e.a., die echter
ingaat, en die, wat
oren tot het ver-
kelijk leert, eigen-
post, als tot waar-

it niet alle bonde-
verbond deelachtig
egaat naar Gods
leil eeuwig komen
rden naar Gods
genadige werking

• bondelingen, dat
eeuwig komen te
achten, maar
d. 13:46; Hebr.
a., en dat het ook
ad, Matth. 18:7;

Heilige Schrift in dezen, en aldus Gods Woord
krachteloos maakt in der menschen voorstellingen
en gemoed.

Niet ik, maar Gij, en wie in dezen U volgen,
critiseeren feitelijk rationalistisch de leer der
Heilige Schrift.

Is dan Gods verbond niet eeuwig?

Zeer zeker.

Dat leert de Heilige Schrift duidelijk.

Dat zullen ook ondervinden die trouweloos zijn
in dit verbond. Eeuwig zullen zij die ontzettende
wraak van dat verbond ondervinden, evenals de
anderen eeuwig het heil.

Maar in dit verbond zat tweeërlei: Zegen en vloek,
eeuwig heil, eeuwig verderf.

Lees toch beter de Heilige Schrift, zonder U om
Uw dogmatische constructie den zin daarvan te
laten verdraaien, tot verderf van zooveel als U in
dezen volgen, en onderwerp en richt Uw denken en
spreken naar de Heilige Schrift.

S. GREIJLDANUS.

VRIJGEMAAKTE JEUGD, BEHOUD UW WERKELIJK „VRIJE VAART“.

In dit of een ander nummer vinden of vonden
onze lezers een „roffel“ van den heer W. Meijer te
Groningen, die met een kort woord eraan herinnert,
hoe de naar links afgezwaaide resten van den door
Vonkenberg destijds opgerichten Bond van Jonge-
lingsverenigingen, thans onder leiding van den
tegenover de linksche groep in zijn kerken aan
handen en voeten gebonden Dr K. Dijk van Kampen
te Amsterdam is uitgeleverd aan een (wat de
methode betreft) min of meer op nazi-leest ge-
scheeld na-oorlogsch product, genaamd „Neder-
landse Jeugdgemeenschap“. Het orgaan van deze
„gemeenschap“ heet „Vrije Vaart“. Jrgang 1, no. 1,
ligt thans voor me.

Vrije vaart.

Verbluffende staaltjes hebben we beleefd van de
nazi-propaganda; haar meesters waren bedreven
in de kunst van massa-suggestie. De vrijheid werd
geknot, en de massa hoorde niets anders dan vrij-
heidsleuzen. De knechting begon, en haar drijvers
noemden zich bevrijders. Ge wordt overal buiten ge-
houden, en om de twee zinnen kwaamt ge in de
krant het woord „begrip“ en het werkwoord „begrip
toonen“ tegen. Ge wordt als een slaventrop be-
jegend, en de slavendrijvers lieten u oden lezen
over het broedervolk; — dat waren zij. Ge waart
uw zelfbeschikkingsrecht heelemaal kwijt. Maar het
pronomens reflexivum is nooit zóo druk ver-
bogen als toen. Wie aangesloten werd, dien werd
wijs gemaakt, dat hij zich had aangesloten. En
zoo voort.

Helaas — na den oorlog worden we nog veels-
zins als onmondigen behandeld. Er is van dictatuur
een heel boel gebleven. Maar de „bevrijding“,
de „nieuwe geest“, de „beweging“ warempel
ook, ze zijn allemaal weer de thema's der onver-
drotten nieuwe-dageraadzangen.

En zoo ligt het volkomen in de lijn, dat een op
militaire leest geschoelde organisatie de vrije
vaart der jeugd inperkt, en dus belemmert, en dan
prompt aan haar jeugdblad den naam geeft: Vrije
Vaart.

Nu wisten we dit alles reeds lang. Maar wat niet
allen vermoed hebben, dat is een toch noodig te
weten feit gebleken: ook „de Bond van Jongelings-
verenigingen op Gereformeerden grondslag“ is aan
dit nieuwe product verraden en verkocht.

Harde woorden, ja zeker.

Maar het staat er immers? We lezen (bl. 6, kolom
1): dat ook namens gezegden Bond van J.V. op
G.G. de stichtingsacte zal worden onderteek-
kend. Heeft die Bond daarover nagedacht? Als
de kwestie der kerkelijke vrijmaking aan de
orde komt, zijn adviseurs en praediviseurs druk in
de weer, om de jeugd te waarschuwen, dat zij toch
goed moet weten wat zij doet. Hebben ditmaal al
die vigilante raadslieden zich beijverd om de jeugd
te zeggen: weest op uw qui-vive? Hoort slechts wat
er staat, „de grote jeugdorganisaties hebben elkan-
der in oorlogstijd in hun vertrouwens-
mannen gevonden en hebben besloten deze
onder de bezetting gevonden eendracht niet
meer los te laten.“ Het recept is klaar, en
't klinkt alweer hiërarchisch genoeg: een paar
mannetjes praten met elkaar en zeggen dan
doodleuk: de Bonden hebben „besloten“. En
nadat dan de zaak zóo al volgens hun eigen
zeggen „besloten“ is in den oorlogstijd (toen
heeft men en heeft ook deze Dr K. Dijk wel nog
wat meer aangedurfd), daar is nu „het oogenblik
aangebroken voor een ruime bekendmaking
van de in onderling overleg gegroeide bedoelingen
en plannen.“

Hoe staat de N.J.G. (Ned. Jeugd-Gemeenschap)
tegenover de huidige eenheidsbeweging?
Ongeveer zoals de Herv. Synode, die den minister-
president tegemoet kwam in haar ongelukkige
eenheids-radio-verlangingen. Letterlijk staat er: „De
N.J.G. is het vertrouwens-instituut
van de Regering“. Voor ons een reden tot
waakzaamheid. Bl. 12 spreekt van „ons over-
leg met de overheid“ (!).

Wat is de grondslag? Een ongelukkige
waarde-filosofie: de N.J.G. „tracht haar
doel te bereiken door haar arbeid te verrichten in
gehoorzaamheid (!) aan waarden (!) van hoger
orde, waarheid, gerechtigheid en naastenliefde,
zoals deze in de geschiedenis (!) van ons
volk gegroeid zijn uit het Christendom en die in de
eerbiediging van den medemens (!)
één van haar hoogste uitingen vinden“. Wel
ja. Een beetje gemeene-gratie-ideologie, en de
Dordtsche Leerregels met hun waardeering van den
mensch gelden alleen nog voor kerkelijk-synodaal
gebruik. Ik heb in Kampen de aanstaande predi-
kanten gewaarschuwd tegen de valsche waarde-
filosofie, maar Dr K. Dijk is haantje-de-voorste om
den man, die dit doet, weg te werken, en de door
hem geleide „Bond“ gaat en passant deze waarde-
filosofen in den arm te nemen. De rhetoriek blijft
inmiddels dezelfde. Maar het personalistisch
socialisme stoort zich daar niet aan.

Hoe staat het in de N.J.G. met de organi-
satie? De heele zaak is militair ingericht.
't Insigne van Vonkenberg krijgt een aanvulling:
„de ingeschrevenen in het register zijn gerechtigd
EN VERBINDEN ZICH ten opzichte van elkander
om hun eigen onderscheidingstekens te verenigen
met een oranje cirkel en deze cirkel met hun eigen
onderscheidingstekens bij al hun arbeid duidelijk
kenbaar te voeren“. Natuurlijk krijgen we ook een
N.J.G.-dag: de eerste Zaterdag in Juli. Daarop
„komt de geheele Nederlandsche
Jeugd samen“ (!) De kinderen des verbonds,
die per sé voor wedergeboren te houden zijn, met
de anderen, enkele weken na den 1-Mei-dag! Met
welke anderen? „Meer dan 80 % der ge-
organiseerde jeugd“ (bl. 12, b). De staal-
kaart is al aardig uitgedijd: Hervormde Jeugdraad,
„Katholieke“ jeugdbeweging, Bond van J.V. op G.G.,
Vrijzinnig Chr. Jeugdcentrale, Ned. Padvindersver.,
Ned. Padvinders Gilde, Arbeiders Jeugd-Centrale,
Ned. Jeugd-Herberg Centrale, Bond van Ned. Volks-
huizen (6, a, b). Het Nationaal instituut (!)
geeft al vast een scholierenblad (!) uit:
„Met vlag en wimpel“ (het gaat hier dus niet
zonder krijgsmanser en vlag, een troost voor Dr
Polman, en de N.J.G. heeft al vast „sanctie“ (!)
„verleend“ (!) bij de uitgave „Ruim Baan“ van de
Bezige Bij. Een hoofd-kwartier ontbreekt
natuurlijk niet. En de paedagogie is ook al van
boven af georganiseerd. De paedagoog van de Vrije
Universiteit — die zoo knap in het schorsen en weg-
zenden — Dr J. Waterink, zit met Prof. Rutten en
Dr W. Banning in een curatorium, voor de schol-
ing van de leiders. „De leiders-scholing is vóór alles
een zaak van geestelijke vorming en het
ligt voor de hand, dat men dit geheel in
eigen hand moet houden“ (! blz. 8). Er is natu-
urlijk ook een top-kader (!). „Dat zijn de men-
sen, die op de hoogste posten staan“ en dat zaakje
nakt de N.J.G. aan, onder dit curatorium, Dr J.
Waterink naast Dr W. Banning; — de laatste kan
tevreden zijn. Het overleg met de overheid
wordt nu al samenwerking met haar (blz.
9): een „gebedende elsch“ (!). De N.J.G. „zal
steeds meer het vertrouwensinsti-
tuut moeten worden van de landelijke
en plaatselijke overheid“ (blz. 9). Dit
alles wordt ons meegedeeld „uit het hoofd-
kwartier“ (Plantage Franselaan 14, Amster-
dam). Het hoofdkwartier is in de waarde-filosofie
ook al bedreven: de sportbeoefening der jeugd is
in dienst te stellen van „hogere (!) waarden“. De
„waarde“ van den goeden wil (!) is even-
zeer te gehoorzamen als de „waarden van
hooger, van meer dan individuele en physische
orde“: „wij moeten kunnen leven in het vertrouwen
dat wij aan waarheid trouw willen zijn“, en zoo
voort. Wat zelden ook al weer de Dordtsche Leer-
regels over het gebruik van het natuurlijk licht?
De contacten met instituten op het gebied van
volksmuziek, volkszang en volksdansen worden
methodisch gelegd (9). Heel de N.J.G. raakt
„de opvoeding in het 3e milieu“ (8). Het departe-
ment (tooverwoord voor velen, toovenaar over
allen) is natuurlijk aan den gang. Een aparte af-
deeling van het Departement van Onder-
wijs, Kunsten en Wetenschappen is die
van „Vorming buiten Schoolverband“, leider is de
heer A. Oosterlee, een van de oprichters der N. J.
G., lid ook van het eerste bestuur (10; 9). En zoo
is het volkomen in de lijn der militaire organisatie,
dat Dr J. A. de Koning in zijn openingsrede (25
Juli 1945) verklaren kon: „Wij hopen in alle
jeugdorganen zelf geregeld een
hoekje te kunnen vullen met nieuws
uit de N.J.G.-Werkgemeenschap“ (12).
Hoe lang is het ook al weer geleden, dat het Geref.
Jongelingsblad tegen mij te velde trok, omdat ik
het had gewaagd te spreken voor de Oranje-Garde,
een organisatie, die voor geen 100e part concu-
reerde met grootheden als deze N.J.G.? Dat ging
destijds in tegen één der wenschen van Dr K. Dijk.
Maar wie kan op deze wenschen peil trekken? Van-
daag de mug uitziften, morgen den kemel door-
zwelgen.....

Het uitgangspunt der N.J.G. is natuurlijk

„das Gebot der Stunde“, — een begrip, waarmee
men alles en nog wat klaar maken kan, dat Gods
geopenbaarde Woord tijdelijk (!) op non-actief zet
wegens den ingetreden nood; maar juist de uit-
schakeling van Gods geopenbaarde Woord bracht
dien nood. Tusschen vrije jeugdvorming en tijd-
geest (!) ziet men dan ook hier een polair
verband (blz. 10). „De hele mensheid“ (d.w.z.
de meer en meer anti-christelijke, K. S.) vormt, zoo
heet het, de inzet van „onze strijd op leven en
dood. Komen we hier niet doorheen, krijgen wij
het niet klaar de geweldige machten van techniek,
economische voortbrenging, massa-bewogenheid
onder de greep eener waarachtig-menselijke (!)
verantwoordelijkheid te brengen, dan zijn wij ver-
loren“ (blz. 10). Men wil het dus nog eens pro-
beeren. Maar men ziet niet, dat de redeneering,
(ondanks de herhaalde respect-betuiging aan het
christendom) vlak humanistisch is; dat humanisme
en christendom niet te verenigen zijn; dat de
verantwoordelijkheid niet door den verantwoorde-
lijken mensch zelf moet worden geleid, doch door
den hem verantwoordelijk stellenden God in
en door Zijn Woord-openbaring; en dat ook die N.
J. G. zelf vrucht is van „tijdgeest“ en „massa-be-
wogenheid“. Het eigene van principieele
opvoeding gaat dan ook meer en meer verloren:
geen wonder, dat in „Vrije Vaart“ de loftrompet
gestoken wordt over de Grieksche jeugd (d.w.z. de
mensen onder de 30 jaar), die „het niet zoo zeer
als haar plicht voelt met een eigen politiek
programma te komen“ (blz. 3). De Barthianen
kunnen dus ook al weer tevreden zijn. En de rege-
ring ook. En Vonkenberg is al lang dood. Kuypers?
Die is er alleen nog maar voor een synode, om
kerkelijk te binden — tegen zijn eigen wil —
en zoo een paar theologen te verdringen. Voorts is
Kuypers al lang geantiqueerd. „Met behoud van vol-
ledige geestelijke vrijheid“ — zoo lezen we,
blz. 2 — moeten aan de jeugdbeweging insen wor-
den gesteld van algemene bevoegdheid (!)
even goed als aan het onderwijs. Niet iedere-
een mag maar worden losgelaten op
de jeugd. Een officiële erkenning en
kwalificatie van den jeugdleider zal
veel bijdragen tot een gezonde uitgroei van het
jeugdbewegingsleven“. De vorming der jeugdleiders
is een zaak van „nationaal belang“ (blz. 10).
Vandaar die cursussen voor de vorming van jeugd-
leiders voor de „all-round training van de Neder-
landse jeugd“ (blz. 12). En het is alles al in kan-
nen en kruiken. De N.J.G. wil haar arbeid ver-
richten door o.a. „het aanstellen van districtlei-
ders“, het „stichten en organiseren van een na-
tionale kaderopleiding voor hogere leidersfuncties
ten behoeve van de bij haar ingeschreven
organisaties“, dus óók ten behoeve van
den Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerden Grond-
slag; en door „het stichten en organiseren van
één of meer opleidingscentra voor jeugdleiders“.

Wij laten nu „Vrije Vaart“ maar rusten. Ook den
Bond van J.V. op G.G., met zijn voorzitter Dr K.
Dijk, die eerlang aftreedt, maar met deze erfenis
op tafel. We hebben maar één ding nog te zeggen:
vrijgemaakte jeugd, houdt gij nu werkelijk
vrije vaart. Laat u niet inkanselen in staats-orga-
nisaties. Gaat niet uw leiders op de hoogste posten
halen uit de handen van Dr Waterink en — Dr
Banning, den vrijzinnigen theoloog. Laat niet aan
uw laars alles wat u vroeger is gezegd over staats-
bemoeiing en over „vadertje Staat“. Het verklein-
woordje „vadertje“ moet maar liefst verdwijnen;
de Staat wordt meer en meer een ge-
vaar; hij spreekt van democratie en laat ze al
meer los.

Als ik deze dingen lees, moet ik met groeiende
ontsteltenis telkens weer denken aan mijn in oor-
logstijd tegen de N.S.B.-ers en hun patroon Seiss
Inouart geschreven Reformatie-artikelen, thans
gebundeld in „Bezet Bezit“. Ons volk wordt na den
„duitschen“ tijd weer precies denzelfden kant uit
gedreven als na den franschen. En de Bijderdijk's
worden even hartelijk en hatelijk uitgelachen en
— gehaat, geboycot, tegenwerkt, genegeerd. Maar
't hindert niet. Als we maar ons geloof bewaren.
En ons des te ijveriger zetten aan principiële
studie. En de overheids-school in élen
vorm van dictatorial beïnvloeding verwerpen. Ook
als ze ons opgedrongen „jeugdbonzen“ wil creëren
voor onze jongelings- en meisjesverenigingen.

Ik weet niet of de N.J.G. ook om onze jeugd
zal werven. Ik hoop dat ze dan sterker zal zijn
dan zij gebleken zijn, die achter Dr K. Dijk aan
bleven loopen. Alleen wie goed christen is, is goed
vaderlander. Maar met communisten en liberalen
en andere humanisten gaan we niet in zee; we
weten graag wat er met ons gebeurt, en weigeren
de inschakeling in een „gemeenschap“, die dien
naam niet verdient en ons voor consequenties
plantat en plaatsen zal, die we in de verste verte
niet vermoeden. Wie weet, of niet God in dezen
tijd juist voor onze vrijgemaakte jeugd de
kracht van het isolement wil reserveren als Zijn
genadegave?

K. S.

De Bouwmeester geeft aandacht aan wat ik in ons blad omerkte over Dr Polman (Praeadvies), die uit „Beza” had gehaald de bewering, dat Calvijn zou leeren, wat in werkelijkheid een lasteraar van Calvijn had uit zijn duim gezogen en (volgens Beza) ten onrechte Calvijn in de schoenen geschoven had. De B. beweert nu, dat Dr Polman later een fout — waarop hij zijdelings door onze controle gewezen had — had toegegeven in „De Heraut”, en vindt het niet „ridderlijk” dat ik er nog op terugkwam.

Over „ridderlijkheid” zal ik met De B. niet spreken; hij zal misschien begrijpen waarom. Wat zijn hierboven gemelde redeneering betreft: a) ik las de duitsche kranten niet; b) Dr Polman wist van mij zelf, dat ik zijn artikelen niet kreeg en zond ze me ook nooit toe; c) ik las ze dan ook nimmer; d) ik doe er ook geen moeite voor, want le het Praeadvies is niet van hem alleen; 2e het gaat me niet om den heer Polman, maar om zijn synode en wat DIE TIJDENS haar afwijzing van de Gravamina OFFICIEEL als gronden van haar ten beste gaf; 3e ook van Dr Polderman's eventuele nagiftjes wordt het Praeadvies aan wie wil verkocht; 4e ook in herdrukken staat de nonsens over Beza; en die mij verder onbekende blecht uit de duitsche krant van daaren is daarin niet opgenomen bij mijn weten; 5e de synode die nooit gesloten is bij mijn weten, heeft nog nimmer haar stuk verloochend: het Praeadvies. Ik heb te maken met wat de „rechter” ambtshalve publiceert, niet met wat een lid der balie vertelt op een theevisie.

K. S.

PROF. GREIJIDANUS OVER DE „ZESTIEN PUNTEN”.

De onvermoeide pen van Prof. Dr S. Greijdanus heeft bij de uitgeverij Guido de Brès, Den Haag, een brochure in het licht gegeven „De zestien uitspraken van de Synode te Utrecht in Augustus 1945”. Deze brochure ligt — als zoovele andere — reeds geruimen tijd op aankondiging te wachten. We vestigen thans de aandacht erop. Ook ons blad heeft die „zestien punten” geciteerd en besproken. Maar Prof. Greijdanus doet het weer anders en breder. We bevelen de lezing van zijn geschrift hartelijk aan. De schrijver legt op bl. 27 den vinger bij een wondeplek, als hij van één der 16 uitspraken opmerkt: „door deze uitspraak wordt weer het eigenlijke puntje hierbij voorbijgegaan, en aldus een valsche indruk gegeven van het geschilpunt te dezen aanzien, wat geschikt is den onkundige en de menigte te misleiden”.

Inderdaad. Met die „zestien punten” is al menig geweten toegeschoord; en menigeen, die zocht naar een slaappmiddel, vond het. Laat men deze brochure lezen; ze stelt weer de zaak zelf in 't licht en geeft, als gewoonlijk, breder argumentatie.

K. S.

RECTORALE REDE PROF. Dr S. GREIJIDANUS.

Nadat bij de overdracht van het Rectoraat in de samenkomsten te Kampen van deze week de aftredende rector, Prof. Dr S. Greijdanus, in een inleidend woord gewezen had op den strijd in den loop der eeuwen over de verhouding tusschen de Oude en de Nieuwe bedeeeling, sprak hij over Gods openbaring in het Nieuwe Testament over Zijn genadeverbond. Eerst zette hij kort den zin dezer termen uiteen, en wees er vervolgens op, dat het Gereformeerde Schriftgeboef tegen Annabaptistische en Doopersche Schriftbeschouwing steeds de wezenlijke eenheid van het Genadeverbond in de Oude en de Nieuwe bedeeeling had gehandhaafd, leerende, dat de verschillen slechts uiterlijke, aardse, tijdelijke zaken betroffen. Voor de bloedige besnijdenis kwam de onbloedige doop in de plaats, voor het bloedige paaschlam het onbloedige avondmaal. De belofte omtrent bezit van, en langdurig leven in het aardse Kanaän bleef niet gelden. Maar de geestelijke zin voor besnijdenis en doop is één. Daarmede hangt saam, dat we uit het Nieuwe Testament geen bevel of strikt bewijs voor den kinderdoop kunnen bijbrengen, maar daarvoor moeten teruggaan op Gods bevel voor de kinderbesnijdenis. Daarmede in verband moeten we ook niet bij het Nieuwe Testament willen blijven stilstaan, om enkel daaruit de leer van Gods genadeverbond in de Nieuwe bedeeeling te leeren kennen, maar dienen we evenzeer naar het Oude terug te grijpen, om daaruit te zien, hoe er tweërlei verbondskinderen zijn, er bondsbreuk is, en verbondswraak treffen kan, ook in de Nieuwe bedeeeling.

Spreker stond bijzonder stil bij teksten als Matth. 3: 9, 8: 11—12; Joh. 8: 27 v.v.; Hand. 13: 46; Rom. 9: 4 v.v.; 11: 16 v.v.; Eph. 2: 11 v.v.; Jerem. 31: 31 v.v.; vgl. Hebr. 8: 8 v.v.; e.a.

Ten slotte deelde hij de fata academica mede, de geschiedenis van het leven der Hoogeschool in den laatsten tijd, om eindelijk het rectoraat over te dragen aan Prof. Dr K. Schilder.

DE CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK EN WIJ.

In het artikel „Bij de Jaarwisseling” gaf ik reeds met een enkel woord mijn meening te kennen in betrekking tot mogelijk kerkelijk samenleven met de Chr. Geref. Kerk. Ik herinnerde er aan, dat op de voorloopige synode van Enschede (waar alleen spoedeisende zaken aan de orde konden komen) dit punt niet kon worden aan de orde gesteld. Maar binnen enkele maanden hopen we een gewone generale synode te kunnen houden. Het zou jammer zijn, als op deze eerste gewone synode niet de aandacht officieel gericht werd op dit uiterst belangrijke punt. Maar omdat alles met vruchteloosheid zou geslagen zijn, indien dergelijke aangelegenheden niet in de kerken zelf leefden, is het goed, reeds nu de kerken op te wekken, in haar vergaderingen zich met dit onderwerp intensief bezig te houden en haar gedachten kenbaar te maken.

Mijns inziens behoeft men niet lang te spreken over de vraag of ons samengaan met hen, die in de huidige Christelijke Gereformeerde Kerk hun kerkelijk onderdak vinden, noodzakelijk is. We hebben nog altijd den eenvoudigen plicht te erkennen, volgens welken allen, die in éénzelve belijdenis hun geloof uitdrukken, bij elkander behooren. Ware het niet deze overtuiging geweest, die achter onze vroegere polemiek met Chr. Geref. woordvoerders als drijvend motief gelegen heeft, ze ware, althans in dien omvang, nimmer opgezet. Wie iets heeft onthouden van wat we zelf herhaaldelijk destijds zeiden, zal zich dit herinneren.

We blijven dus in de lijn van onze grondovertuiging, als we thans zeggen: laat de daad bij het woord komen. We weten, dat „1905” een struikelblok was voor de Chr. Gereformeerden. Dit struikelblok is, doordat in 1942 alles inderdaad veranderd is, thans ook op onze weg gelegd; en we hebben er onze consequenties uit getrokken, toen we „neen” zeiden tot den secularischen eisch, om te beloven, niets te leeren wat niet ten volle daarmee in overeenstemming was. Zoo iets hadden we nooit gedaan, en ook nooit beloofd. Maar nu er twee kerken voor hetzelfde struikelblok zijn komen staan, hebben die twee elkaar in de oogen te zien. En elkander de hand te reiken. Dat moest reeds eerder wezen. Het kan nu des te beter.

Naar mijn meening heeft het geen enkelen zin, een eventueel samenkomen te binden aan de voorwaarde, dat beide partijen gelijkelijk denken over hetgeen in 1892 gebeurd is, d.w.z. in het jaar, toen de huidige Chr. Geref. Kerk ontstaan is, of — zooals zij het liever uitdrukken zal — zich heeft gehandhaafd tegenover de in '92 verenigde Gereformeerde Kerken. We moeten ons steeds weer voor oogen houden, dat een kerk een vergadering van geloovigen is, niet van gelijkgezinden in wetenschappelijke vraagstukken. Een zuivere taxatie van wat in 1892 gebeurd is raakt in den grond der zaak terug op wetenschappelijke vragen van dogmatischen, kerkhistorischen en kerkrechtelijken aard. Het is duidelijk, dat zulke vragen in bepaalde omstandigheden wel degelijk voor onze conscientie kunnen komen staan, en dan in een concrete beslissing door ons in onze qualiteit van belijders moeten worden beantwoord, voorzover in zulk antwoord de geloofsbeslissing verantwoordene wil reën. Want als men ons voor een keus plaatst van ja of neen zeggen, van blijven of heengaan, dan moet de belijder, die aan de van God gestelde normen trouw wil blijven, soms zeer intensief in dit zijn heden met kwesties van wetenschappelijken aard zich bezig houden, tendende te komen tot een wel-overwogen geloofshandeling.

Maar om die geloofshandeling is het dan uiteindelijk te doen. Niet om de bedrevenheid in de beantwoording van allerlei theoretische vragen.

Welnu, het laat zich denken, dat in 1892 de vaders er anders voor stonden dan in 1946 de zonen. Die zonen zullen het gebeuren van 1892 ongetwijfeld verschillend beoordeelen. En ik kan me voorstellen, dat zij, voorzover het er om gaat, waarborgen te schepenen tegen een samengaan, dat geen wezenlijk en geen eerlijk samengaan is, er behoefte aan kunnen hebben, zulke vragen ook nu nog in bespreking te geven, stel, dat het komt tot een werkelijk overleg. Men zal ginds dat misschien begeeren, opdat wij ons tegenover hen verklaren; het kan ook onzerzijds worden verlangd; want men kan er zeker van zijn, dat van synodocratische zijde over ons allerlei onwaarheid verbreid wordt, om de Chr. Geref. leiders van ons af te schrikken. Het zal ons een genoegen zijn, op alle vragen, die men mocht noodzakelijk achten, antwoord te geven; en wij hebben reeds lang geleden in de vroegere synodes er voor gepleit, schriftelijk te onderhandelen met de Chr. Gereformeerden, nu zij dit wenschten. Degenen, die toen dat tegenhielden of weigerden, zullen thans voor een deel den weg van mondelinge beïnvloeding kiezen, om een samenkomen van ons

om de Chr. Gereformeerden in den weg te staan. Ze kunnen trouwens „aanknoopingspunten” genoeg vinden in wat er aan misverstanden reeds leeft. Wij verklaren ons voor ons deel gaarne bereid, schriftelijk ons vast te leggen. Dat hebben wij gedaan tegenover een „synode”, die al maar bang was voor schriftelijke stukken van ons, en altijd maar weer in oncontroleerbare mondelinge gedachtenwisselingen vluchten wilde. En wij zijn bereid, des verlangd, het wederom te doen tegenover de Chr. Gereformeerden.

Maar hoofdzakelijk blijve over en weer, dat een verschillend inzicht in zake „1892” ons niet verdeeld houden mag. Want de zonen mogen niet dragen de ongerechtigden der vaders (Ezechiël 18). WAARIN de vaders ongerechtigheid bedreven? De één zal zeggen: in het niet-meegaan met de vereeniging van 1892; de ander: in het wel-meegaan. Maar wij, zonen, behooren bijeen volgens onze belijdenis. De partij, die niet zou willen, zou daarmee in de situatie van heden in het sectarisme vervallen. Er is ginds niet één, die ons geschorst en afgezet heeft, d.w.z. buiten Gods koninkrijk genootst heeft. En aan dezen kant is er ook niemand, die ook maar één broeder van ginds „der afsnijding waardig” acht. De zaken van het HEDEN staan tusschen Chr. Gereformeerden en ons volkomen anders dan tusschen synodocraten en ons. De synodocraten staan immers nog tegen den hemel te roepen, dat de artikelen 79 en 80 der K.O. op ons toepasselijk zijn? Om hetgeen wij gedaan HEBBEN in de weken vóór de diverse schorsingen?

Het onderwerp van dit artikel heeft nog meer aspecten. We stellen ons voor, er nog wel iets anders over op te merken.

K. S.

„HET VERHAAL-GROEN”, DAT GEEN VERHAAL IS.

Reeds heeft de heer P. Groen in zijn artikel „Onkruid op den akker” aangetoond, dat het „Laatste woord” van Prof. Ridderbos Jr, geen antwoord is. Wanneer hem b.v. op de nauwkeurige woordbetekenis van „laster” en „lasteren” gewezen wordt en uitdrukkelijk verklaard wordt, dat hier van een opzettelijk-tegen-beter-weten-in-kwaadspreken-van-iemand geen sprake is, dan acht de Prof. zich desondanks gerechtigd op zijn aantijging met geen enkel woord terug te komen, maar laat die voor zijn lezers, die over het algemeen „De Reformatie” wel niet zullen lezen, als onaangevochten staan.

Op gelijke wijze negeert de Prof. het gereleveerde feit, dat hij op staande voet door mij tot nadere bezinning geroepen werd met mijn vraag: „Is dat een personificatie?” en durft jiskoud schrijven: „Waarom heeft hij (d.i. ondergeteekende), voor wien ik toch geen onbekende ben, mij daarover niet terstond of anders later persoonlijk ter verantwoording geroepen, naar den regel, die daarvan is en dien De G. zijn gemeentelieden waarschijnlijk ook voorhoudt (Matth. 18)?” Dat de Prof. echter de bedoeling van mijn vraag oogenblikkelijk begrepen heeft, blijkt uit de wijze, waarop hij het antwoord schuldig bleef en volstond met de glimlachende opmerking: „Kerel, ben jij hier ook?”

Wanneer dan Prof. R. meent mij naar de Schrift-norm van Matth. 18 te moeten verwijzen, acht ik dat niet terzake, daar zijn woorden in het publiek gesproken werden en hij onmiddellijk daarover door mij werd geïnterpelleerd. Trouwens Prof. R. mag al zoo vriendelijk zijn te poneeren, dat door mij „1½ jaar de tijd genomen werd om het verhaal aan wie weet hoeverlen verder te vertellen”, ik verklaar hier openlijk, dat ik daar niet de minste behoefte aan heb gevoeld. Nergens en nooit heb ik van deze aberratie enig gebruik gemaakt, en nog zou ik er niet uit eigen beweging over geschreven hebben, wanneer men mij niet van terzijde daartoe had genoopt. Persoonlijk gevoel ik mij allerminst gedrongen een mede-christen publiek van een ijdel woord te betichten, waaraan ik mijzelf — God betere het! — meer dan eens schuldig maak. Doch terwijl ik mijn ijdele woorden bij lange na niet alle weet te herinneren, schijnt Prof. R. dat wel te kunnen, want hij ontkent „categorisch” ooit iets dergelijks gesproken te hebben. Deze boude bewering lijkt mij in haar absoluteitheid veelzeggend. Terwijl ook zijn verklaring, dat hij zich „van heel deze situatie, welke De Groen hier beschrijft, niets meer voor den geest kan stellen” vreemd aandoet in verband met „het grandioos misverstand”, waarvan hij mij reeds bij voorbaat „het slachtoffer” weet geworden te zijn.

Als men mij nu vraagt, of dan iemand anders de gewraakte woorden heeft gehoord, dan moge ik o.a. verwijzen naar het telefoongesprek, dat de heer Groen, naar hij schreef, gehad heeft met een lid van een der kerken, aan wier Hoogeschool Prof. R. onderwijst geeft, waarin hem ongevraagd werd medegedeeld, dat de geïncrimineerde uitdrukking inderdaad gebezigd werd. De reden, waarom die bepaalde persoon niet zelf voor den dag wilde komen, is zijn zaak, al wenschten wij wel voor sommigen, die blijkbaar nog met het geval zitten, dat hij de vrij-

moedigt weigen, gehoord, kend, m daarna, „nadere van „D meer dan iemand ingewon

Wat broederl in „het ik hem v woord „regel, d telede, broeder mij 1½ dus! — der te schrift, dan geld

Bilthor

Amice

Het is lijdens v onder der zich keer aan het W der twint der zestie

De hist zaken hell achtige c verlaten, brengt en die volke elkander,

Dat ble van het werelddm vorsten; dat den m delijk voo volstrekt protest te macht ee gewaad, d Gelijke werking.

De drij kend en w volk als de wapens m

Het opp in geduch van, nu o aan een bi op het ver komen te loof uit v

trekt. Vo schuift, d en zich pa

Het luid tiek en ma niet vreem en de schu dan de oud gaven.

Thans zi Maschivel luut staats die een nie

En acht geest der hoogmoed revolutie k

Maar on zestiende e over heel,zaamheid, den Heere

matie than matie niet zelfs, kon

Dáár lig voor de to hoogmoed Koning, Di

Hoe geri moge zijn zwijgen. D

weg te staan.
untent" genoeg
reeds leeft. Wij
bereid, schrijf-
en wij gedaan
aar bang was
ons, en altijd
ondefinite.
En wij zijn
om te doen

r, dat een ver-
niet verdeeld
niet dragen de
Ezechiël 18).
eid bedreven?
cegaan met de
het wel mee-
n volgens onze
willen, zou
in het secta-
n, die ons ge-
a Gods konink-
kant is er ook
er van ginds
zaken van het
formeerden en
synodocraten
ers nog tegen
elen 79 en 80
in hetgeen wij
vóór de diverse

eeft nog meer
nog wel iets

K. S.

in zijn artikel
ond, dat het
a Jr, geen ante-
nauwkeurige
teren" gewezen
wordt, dat hier
eten-in-kwaad-
dan acht de
zijn aantijging
nen, maar laat
algemeen "De
als onaange-

et gereleveerde
mij tot nadere
vraag: „Is dat
oud schrijven:
ekende), voor
j daarover niet
er verantwoor-
daarvan is en
urschijnlijk ook
Prof. echter de
kelijk begrepen
j het antwoord
inluchende op-

naar de Schrift-
wijzen, acht ik
in het publiek
daarover door
Prof. R. mag
t door mij „1½
verhaal aan wie
k verklaar hier
e behoefte aan
b ik van deze
nug zou ik er
brevens hebben,
laartoe had ge-
minst gedron-
een ijdel woord
God betere het!
Doch terwijl ik
et alle weet te
e kunnen, wanf
dergelyks ge-
vering lijkt mij
terwijl ook zijn
deze situatie,
meer voor den
in verband met
an hij mij reeds
t geworden te

nand anders de
an moge ik o.a.
s, dat de heer
ft met een lid
school Prof. R.
agd werd mede-
drukking inder-
om die bepaalde
e komen, is zijn
sommigen, die
dat hij de vrij-

moedigheid daartoe alsnog vinden mocht. Alle aan-
wezigen, die het gelaakte gezegde zouden kunnen
gehoord hebben, waren mij van naam geheel onbe-
kend, maar ook bultendien lust het mij allerminst
daarnaar verdere informatie te doen. Trouwens de
„nadere informatie" ten faveure van Prof. R. waar-
van „De strijdende Kerk" gewag maakt, is niet
meer dan een groot woord, daar deze moeilijk bij
iemand anders dan alleen bij Prof. R. zelf kan zijn
ingewonnen.

Wat tenslotte „de elementaire beginselen van
broederlijken omgang" aangaat, welke Prof. R. o.a.
in „het verhaal-Groen" zoozeer in verval ziet, moge
ik hem vragen of hij de insinuatie welke hij met het
woord „waarschijnlijk" legt in zijn zin: „naar den
regel, die daarvan is en dien De Groen zijn gemeen-
teleden waarschijnlijk ook voorhoudt (Matth: 18)“
broederlijk acht, evenals ook de bewering, dat door
mij 1½ jaar de tijd zou zijn genomen — opzettelijk
dus! — om het verhaal aan wie weet hoevelen ver-
der te vertellen? Me dunkt, wanneer de Prof.
schrijft, dat hij voor mij toch geen onbekende is,
dan geldt dat toch wederkeerig.

Bilthoven.

J. GROEN.

GRONINGER BRIEVEN

Amico frater.

Het is voor onze dagen, waarin ook zoovele be-
lijders van den Christus van streek zijn, staande
onder den invloed van den geest van onzen tijd, die
zich keert op alle gebied tegen de gehoorzaamheid
aan het Woord van God, noodig en goed het vandaag
der twintigste eeuw te vergelijken met het gisteren
der zestiende.

De historie herhaalt zich niet, maar gelijke oor-
zaken hebben gelijke gevolgen en de eenige waar-
achtige causaliteit, die der Schrift, leert ons, dat
verlating van het Woord ellende over de volkeren
brengt en dat alleen terugkeer tot de geboden Gods
die volkeren, elk afzonderlijk en in verband met
elkander, weer redden kan.

Dat bleek nu in de zestiende eeuw. De verlating
van het Woord Gods sprak uit de dreiging der
wereldmachten, de pauselijke kerk en de absolute
vorsten; uit den hoogmoed van het humanisme,
dat den mensch goed noemde, dus niet verantwoor-
delijk voor het kwaad en geschikt om het leven
volstrekt goed te maken; uit het hartstochtelijk
protest tegen de vele gebreken van het leven; en de
macht eener paganistische mystiek in christelijk
gewaad, die tot de revolutie dreef.

Gelijke factoren oefenen nu hun verleidelijke
werking.

De dreiging eener wereldmacht is ons niet onbe-
kend en wie meent, dat zij voorbij is, nu één enkel
volk als de booze macht is aangewezen, die dan geen
wapens mag hebben, vergist zich zeer.

Het oppervlakkig humanisme roert zich opnieuw
in geduchte mate. Ten onzent weten wij er alles
van, nu ons volk allengs meer wordt overgegeven
aan een buitengemeen gevaarlijk socialisme, dat ons
op het verlies van Indië en van nog veel meer kan
komen te staan, en dat in weerwil van zijn onge-
loof uit vele kerken zijn sympathieën en aanhangers
trekt. Vooral nu het zijn roode vaan wat achteraf
schuift, de „persoonlijkheid" zegt te willen dienen.
en zich partij van den arbeid noemen gaat.

Het luid protest tegen de gebreken van ons poli-
tiek en maatschappelijk leven is ook onze dag zeker
niet vreemd. Het klinkt U van alle kanten tegen,
en de schuldigen worden ook aangewezen; het zijn
dan de oudere menschen, die vóór den oorlog leiding
gaven.

Thans zal alles anders worden. Er is de moderne
Machiavelli, die alle heil verwacht van een abso-
lute staatsgezag; er is een moderne Thomas Mores,
die een nieuw Utopia schrijft.

En achter en onder dit alles werkt de booze
geest der paganistische mystiek, die elken dag den
hoogmoed en het protest tot de uitbarsting eener
revolutie kan voeren.

Maar onze tijd staat in één opzicht beneden de
zestiende eeuw, want toen was er de reformatie, die
over heel de wereld terugriep tot nieuwe gehoor-
zaamheid, en vernieuwing van het verbond met
den Heere der heeren, terwijl die stem der refor-
matie thans zwak is en zelfs in de kerk der refor-
matie niet alleen nauwelijks wordt gehoord maar
zelfs, kon het, wordt gesmoord.

Daar ligt onze nood, die ons zou doen beven
voor de toekomst, als wij niet wisten, dat niet de
hoogmoedige machtige mensch regeert, maar onze
Koning, Die ter rechterhand Gods zit.

Hoe gering ook de kracht der reformatie thans
moge zijn en hoe zwak onze stem, wij mogen niet
zwijgen. De stem des roependen in de woestijn

heeft ook nimmer opgehouden terug te roepen tot
de gehoorzaamheid aan het Woord van God.

En wij mogen dan op de historie wijzen, waaruit
blijkt, hoe lankmoedig en genadig onze God is, en
hoe Hij uitkomst wil geven na verootmoediging
en terugkeer tot Hem. Zoo kan het ook zijn voor
onzen tijd, al doet veel ons denken aan een spoedige
komst des Heeren, aan welke een verharding des
harten voorafgaat, zooals wij thans alom opmerken.

Daarom spreek ik gaarne over rijke vruchten
van de reformatie der zestiende eeuw. Voor het
staatsrecht. En ook voor het Volkenrecht. Voor de
vrijheid en het geluk der volkeren en voor de wezen-
lijke beginselen, waarop alleen een goede volkeren-
gemeenschap kan worden gegrond.

Men heeft in onze dagen luide Hugo de Groot
geprezen als den vader van het volkenrecht. Het
behoef niet iemands toelag te zijn de verdiensten
van dezen sociaalschen geleerde te verkleinen,
als hij hem dezen lof ontzegd.

Wij mogen op Roomsche en Protestantse ge-
leerden wijzen, die voor Hugo de Groot niet be-
hoeven onder te doen, Suarez en Vitoria en Gentilis.
Dit wat geschriften betreft.

Maar wat wezenlijken invloed aangaat zijn het
ook vrijzinnige geleerden, die wijzen op hetgeen
Calvin voor de wereld wezen mocht.

Het is het Calvinisme, dat niet alleen voor de
zelfstandigheid en vrijheid der afzonderlijke staten
van groote betekenis is geweest, maar dit ook
voor de kennis van het juiste verband.

Ik zeide: vrijzinnige geleerden erkennen dit. Zoo
heeft Redstob, die zoo luide juichte over den Ge-
neefschon volkenbond, in een studie over de
nationaliteiten een vergelijking gewaagd tusschen
de wording van den Zwitserschen staat en de vrije
Nederlanden. De eerste, zegt hij, bevocht zijn zelf-
standigheid op de feodaliteit; de tweede verkreeg
haar in den kamp om de vrijheid der religie.

Tusschen den opstand der Zwitsers en dien der
Nederlanders ligt „een evenement, dat het aan-
gezicht der wereld heeft veranderd en voor de vol-
gende eeuwen een nieuwe inspiratie en nieuwe
macht heeft gegeven". Hij doelt dan op de Calvi-
nistische reformatie.

Dit kan zeer goed worden aangetoond, als wij
met hem de vier grondprincipes — naar zijn meen-
ing — nagaan, die het Volkenrecht moeten be-
heerschen, nl. de verplichtende kracht der verdra-
gen, de vrijheid van den staat, de gelijkheid der sta-
ten en hun solidariteit. Over deze vier principia zou
zeer veel te zeggen zijn, ook wat de levenspraktijk
betreft, als ik daartoe meerdere ruimte had dan
die een brief pleegt te bieden. Ik wil thans slechts
letten op het vierde punt, dat der solidariteit, wijl
die thans in sterke mate aan de orde is.

Deze solidariteit der volken en staten is naar de
leer der reformatoren niet een vinding van men-
schen, van de „humaniteit"; zij berust niet op wijs-
heid van geleerden en staatslieden, maar op Gods
ordinantie voor de menschheid.

Zij ligt allereerst in hetgeen de Schrift, die alleen
omtrent de werkelijkheid hier licht kan geven, in
de schepping uit éénen bloede, dat is de natuurlijke
band, maar veel meer nog in den rechtsband, in
het verbond met den eersten mensch en in hem
met heel de menschheid gesloten. Daarom is er ook
de solidariteit van de schuld in den val. „Daarom
gelijk door éénen mensch de zonde in de wereld
gekomen is en door de zonde de dood, en alzoo
de dood tot alle menschen doorgedaan is, in welken
allen gezondigd hebben". Rom. 5:12.

De eenheid spreekt ook uit het verbond der natuur,
door God met het hoofd eener nieuwe menschheid
na den zondvloed gesloten.

En die eenheid wordt in al haar heerlijkheid
hersteld, als de volkeren door den doop ingaan in
het verbond der genade en gehoorzaam wandelen
in den weg van dat verbond.

Dan blijft zeer zeker nog de veelheid van volkeren
en staten, hun vrijheid en zelfstandigheid, maar zij
zullen de eenheid beseffen, die wortelt in hun
Heiland en Heere.

De taken, en de grenzen dier taken voor allen
levenskring zullen dan worden gezien.

De Roomsche kerk erkent zeer zeker een plaats
voor den staat naast die van de kerk, maar de
kerk is de zon en de staat de maan.

Calvin nam een ander beeld nl. dat van het
lichaam. Het heeft een hoofd, twee oogen en twee
armen.

Welnu, zeide hij, het eene oog is niet meer dan
het andere. Het hoofd nu is Christus; de twee oogen
en de twee armen zijn de kerk en de staat.

Er is een veelheid van volkomen zelfstandige
plaatselijke kerken, maar zij hebben hun eenheid
in Christus, den Koning der kerk. Niet in synoden
of pausen. De Calvinist is vuurbang voor eenige
hiërarchie, die altijd onderdrukt degenen, die waar-
lijk den Koning der koningen willen gehoorzamen.

Zoo is er ook een veelheid van staten, zelfstandige
en vrije staten, die hun plaats van God hebben
ontvangen, maar ook zij moeten kennen de solidari-
teit door de gehoorzaamheid aan het ééne hoofd:
Jezus Christus, den Koning der koningen

Daarom is ook, in beteren zin nog dan hij het
bedoelde, waar wat Von Ketteler schreef: „Kein
anderes Fundament kann für das Völkerrecht ge-
legt werden, als welches gelegt ist, Christus Jesus".

De reformatoren hebben de volle uitwerking van
de door hen gegrepen beginselen niet kunnen geven;
natuurlijk niet, en daarom blijft er voor ons en
voor de toekomst altijd werk te over, en is het
dwaasheid als men, zooals thans helaas door Ge-
reformeerden wordt gewild, het denken daarom-
trent wordt stop gezet en bestraft. Ik denk nu
alleen maar aan het verbond van wat de vaders
algemeen en bijzondere genade noemden, of aan
de betekenis van het Koningschap van Christus
op staatkundig gebied.

Maar wat zij gaven heeft toch groote betekenis,
omdat het den juiste weg reeds wees, en omdat
zij mannen van de praktijk waren. Dat was juist
de wonderlijke kracht der reformatie. De begin-
selen werden niet slechts beschreven of beleden, maar
tegelijktijd moest in gansch het leven daar-
voor worden gestreden. De Calvinistische vaders
getuigden al strijdende, zij streden steeds getuigende.
Niet slechts een positie of eenig goed was met hun
trouw gemoeid, zooals het thans in onzen kerke-
lijken reformatiestrijd gaat, maar hun l e v e n. Zij
verstonen de verdeling in terreinen niet al te
zeer, want zij vochten met den inzet van goed en
bloed voor het gansche leven, voor de kerk en den
staat, het gezin en de maatschappij. Want in den
grooten strijd der antithese is steeds weer h e e l
het leven gemoeid. Als één lid lijdt lijden alle leden,
wijl zij in het leven nauw met elkander verbonden
zijn en van uit één centrum, ons hart, worden
geregeerd.

Zij schreven dus boeken over de solidariteit der
volken, over het volkenrecht. Maar het waren
strijdschriften. Er kleefde aan de geur van het
slagveld, die aan bloed doet gedenken.

Zoo kan het weer worden. En iets daarvan
hebben velen onzer beseft, toen zij te doen hadden
met het monster van het nationaal socialisme, dat
ook niet maar in een „beschoouwing" tot ons kwam,
maar, zooals Burke de revolutie schetste, als een
g e w a p e n d e o p i n i e.

De Satan, die omgaat als een brieschende leeuw,
niet het minst in onzen tijd, hoezeer hij ook ver-
schijnt als een engel des lichts, tracht altijd weer
het staatkundig leven te trekken aan zijn kant.
Het behoort te staan aan den kant van het Konink-
rijk Gods. En dat stelden de reformatoren voorop.

Zoo wezen zij, sprekende van de solidariteit der
staten, allereerst op de eenheid der menschheid
in mandaat en in val; daarna op de solidariteit,
die er behoort te zijn tusschen de christelijke, de
gedoopte volkeren, al keurden zij de pauselijke
tegenstelling tusschen het ééne christelijke rijk en
de ongelooovige volken af, die dan buiten het volken-
recht zouden vallen; maar ten slotte getuigden
zij voor de samenwerking van de reformatische
volken ter verdediging van de vrijheid der ware
kerk van Christus en van het recht en de vrijheid
der volkeren.

Ik wil daarover nog wel wat in een volgende
brief zeggen.

Met hartelijke groeten en heilbede uw toegenegen
MARNIX.

OPVOEDING EN ONDERWIS

JONGELINGSVEREENIGINGEN.

Bondsvrienden,

Zooals reeds werd medegedeeld zal de herconsti-
tueerende vergadering van den Bond van J.V. op
G.G. gehouden worden op DINSDAG 5 Februari
a.s. te Utrecht, in het gebouw van de Remonstrant-
sche Kerk, Kromme Nieuwe Gracht 62. Aanvang
10.45 PRECIES.

De agenda is als volgt samengesteld:

1. Opening;
2. Openingswoord door den Heer Jac. G. van Oord
„Ons Jeugdwerk en de Reformatie";
3. Bondsbestuurvoorstellen:
 - a. De Bondsvergadering benoeme een commissie
om in verband met de veranderde situatie
de bestaande Statuten en het Reglement
te herzien, om op de eerstvolgende Bonds-
vergadering met voorstellen te komen;
 - b. De contributie worde gesteld op 50 cents
per lid per jaar;
 - c. Zoo spoedig mogelijk uit te komen met een
Bondsorgaan, indien mogelijk in combinatie
met den Geref. Meisjesbond. Het bestuur te
machten daartoe over te gaan.
 - d. De eerstvolgende vergadering worde gehou-
den op Hemelvaartsdag a.s. te Amersfoort.

PAUZE.